

פרשת ואתחנן

שבת נחמו

גליון תקמ"א

שנה י"א

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

● לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב - יום זה נשפע משמי מעונה רק טוב לישראל ●

בגמרא (תענית ל'): לא היו יו"ט לישראל כט"ו באב וכיוה"כ וכו'. ט"ו באב מאי היא אמר רב יהודה אמר שמואל יום שהותרו שבטים לבא זה בזה כו', ובתוס' ד"ה יום שהותרו שבטים לבא זה בזה, פי' דהיינו יו"ט עכ"ל. וכ"ק מרן אאמו"ר זצלה"ה ביאר דברי התוס', דבכל הימים טובים יש בהם קצת דין, כדאיתא (ר"ה ט"ז). בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בר"ה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון כו' ובהג' נידונין על המים, אבל בחמשה עשר באב אין בו שום ענין דין והוא בעצם אך טוב לישראל, וזה הפי' בדברי התוס' דהיינו 'יום טוב', שעיצומו של יום הוא אך טוב, בלי שום ענין דין כלל, עכדה"ק.

(מאורן של ישראל, וע"ע בתפארת שמואל. ובשם "היהודי הקדוש" מפשיסחא [נפלאות היהודי עמוד פ"ה] ידוע מימרה שאמר שיום זה הוא נקרא טוב כיום הכיפורים מפני שיום זה הוא 'יום מחילת עוונות' ולכן הוא יום טוב בעצמו)

מפי ספרים וסופרים

לעצור ולבחון שוב את הדבר

הגנב החצוף. לתדהמתו של ראובן לקח הגנב את העוגייה האחרונה ושבר אותה לשתיים.

הוא הציע לו חצי מהעוגייה בעודו אוכל את החצי האחר, ראובן לא יכול היה להתאפק וחטף אותה ממנו תוך שהוא מסנן לעצמו... ואוווו... לבחור הזה יש חוצפה!... הוא כל כך גס רוח, גזלן של ממש! אפילו הכרת הטוב לא אמר! ולא עוד אלא הוא גם עושה ההיפך, ממש חוצפה.

ראובן נאנח בהקלה כשנקרא לטיסה שלו. הוא אסף את חפציו והלך לשער, כשהוא מסרב להעיף אפילו מבט בכיוונו של הגנב כפוי הטובה והחצוף. הוא עלה למטוס ושקע במושבו המרופד. אז חזר לספר, שכמעט סיים. כשהושיט יד לתיק, נחרד עד עמקי נשמתו.

בתיק הייתה מונחת שקית העוגיות שלו, מונחת ממש מול עיניו. האיש הזר קנה שקית זהה לשלו מאותה חנות שבשדה התעופה!... "אם העוגיות שלי כאן, נאנח ביאוש, זה אומר שההן היו שלו! והאיש שהן שלו ניסה להתחלק איתן!"

כמוכן שכבר היה מאוחר מדי בשביל להתנצל - המטוס המריא. ואז הבין מיודעינו בעצב, כי הוא זה שהיה גס הרוח, כפוי הטובה ולמעשה הוא בעצמו - הגנב...

והנמשל כה פשוט הוא כמה פעמים בחיינו אנחנו משוכנעים שמשוהו נכון ואנחנו צודקים, ולא יודעים עד כמה אנו טועים... זהו אם כן הזמן לעצור ולהתבונן מה עלינו לשפר על מנת שלא נגיע לשנה הבאה ויתברר ששוב טעינו...

נמצאים אנו לאחר תשעה-באב ומעניין שדווקא בפרשתנו קוראים את הקריאה של תשעה באב ומיד לאחריה עשרת הדיברות. ולא בכדי, מסבירים חז"ל: שדווקא לאחר שהתאבלנו על חורבן בית-המקדש יש לנו כעת את הזמן להתפנות מעיסוקנו ואבלנו ולקבל את התורה מחדש.

ואם נשאל ונאמר מה החשיבות והנחיצות הזו כעת? נענה אבתריה שזה הגיע על מנת שלא נטעה שוב ובשנה הבאה נדרש להתאבל שוב על בניין בית המקדש... שהרי דור שלא נבנה בימיו כאילו נחרב בימיו.

על החשיבות של עצירה ובהינה מחדש של דברים, נביא מעשה הממחיש זאת היטב: בלילה אחד בשדה התעופה היה אמור ראובן לטוס אל אחת המקומות אשר מעבר לים. ראובן, שראה שנותרו לו מספר שעות עד לטיסה, החליט לנצל את הזמן האבוד לפיכך הלך וקנה לעצמו איזה חבילת עוגיות מאחת החנויות בשדה התעופה, מצא מקום להתיישב בבית הנתיבות וישב וקרא בספר שהביא עימו מהבית.

לפתע הבחין בזווית העין באיש היושב לידו. בחוצפה שאין כדוגמתה, לוקח האיש עוגייה או שתיים מהשקית שביניהם. הוא בתחילה ניסה להתעלם ממנו ולא לעשות סיפור ממה שהיה כאן.

הוא המשיך לאכול את העוגיות והסתכל בשעון. גנב העוגיות עז המצח המשיך לחסל את העוגיות שלו, והוא חש שיצרו גובר עליו ככל שהדקות עוברות. והוא חשב, "אם לא הייתי כל כך נחמד, הייתי מוכיח אותו על מעשיו..."

ראובן לא נתן שיכלו את ממונו ועוד מול עיניו... ועל כל עוגייה שהגנב לקח, לקח גם הוא אחת. כשנותרה רק עוגייה אחת, הוא תהה מה יעשה עכשיו

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

על אתה החילות (ג' כ"ד) שכן היה תפילת משרע"ה הלא עתה התחלת כעת להראני מה, לזאת אל תקחני.

(ישמה ישראל, ומסיים: וזאת היא לימוד איך לסדר התפילה לדורות הבאים)

עיקר עבודת איש הישראלי שיכלל עצמו להכלל ישראל

ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך.

לכאורה הכ' מתחיל בלשון רבים 'ובקשתם', ואח"כ הוא מסיים בלשון יחיד 'ומצאת'. ואולי י"ל כמבואר בספד"ק שעיקר דרך תשובה הוא ע"י ביטול להכלל ישראל, שע"ז רואה חסרונות עצמו ומעלת חברו. וממילא עושה תשובה על שפלותו, וקוצר מעשיו שרואה שהוא גרוע ופחות מהכלל, וכל זה בתפילת ציבור, אזי ומצאת כי תפילת הציבור אינה נמאסת ואינה נבדקת והן קל כביר לא ימאס (איוב ל"ו), וזהו עיקר עבודת ישראל לתורה ולתפילה. וכמו שאמר בקדשו כ"ק אאמו"ר ז"ע עה"כ (שמות כ') וכל אשר לרעך, ופירש ע"ד אמרם חז"ל (שבת ל"א) שאמר הלל להגר מה דעלך שני לחברך

כל נשימה ונשימה נברא מחדש כל רגע

אנכי מצוך היום (ו', ו'). מפרשי" ז"ל: שלא יהיה כדיוגטמא ישנה אלא יהיה בעיניך כאילו היום ניתנה, היינו שעפ"י האמת בכל שעה ובכל רגע הוא חיות חדש הנשפע מהקב"ה, וכד"א (תהילים ק"ג, ו') כל הנשמה, ומבואר במד"ר (ב', כ"ו) על כל נשימה ונשימה, וכן הוא הפירוש משאנו אומרים (בברכת ישתבח) בורא כל הנשמות, "בורא" הוא בלשון הוה, היינו שבכל רגע ורגע בורא מחדש הנשימה שבקרבו ונופה כך נשמת חיים, ממילא זאת החיות שהיה אתמול אין כך היום, וממילא צריך אתה בהחיות החדש, לקבל מחדש עול התורה ומצוות ואחדות ה' ואהבת ה'. ואם אדם עושה כן ומשער באמת בנפשו כאילו היום הוא מצווה ועומד בהר סיני ושומע כל הדברים האלה, יש לו פתחון פה ותפילה לשומע תפילות שבל יקחהו מעוה"ז, כי היום התחלתי לראות בתורתך ובמצוותיך לזאת אל תקחנו מעוה"ז למען אלמד חוקיך, כי עתה הנני כקטן שנולד, והתחלתי, כדרך שמבואר בדברי החסיד ר"י יעב"ץ

גם מעשה בפועל ממש, 'לעיני העמים', לא כמו שאומרים הגויים 'ימ"ש שדי במחשבה לבד, אלא עבודה במעשה ממש. (עקדת יצחק)

לא תעביד ואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה, שזהו עיקר התורה, וזהו פירוש הכתוב עשרת הדברות תלויים העיקר שיהיה בך אהבה לכל ישראל וכל אחד יהיה ריעך וחבירך. (תפארת שמואל)

גודל ושכרת השומר שבת

שמור את יום השבת (ה, י"ב)

איש אחד בא אל רבינו ה"ישמח ישראל", והתאונן שיש לו חנות ואין לו פרנסה ממנה. הרבי הבין מתוך דבריו שהוא פותח את חנותו בשבת. אמר לו הרבי: אם תסכים ליקח אותו לשותף בלי מעות, בחלק של 15 אחוזים, אני מבטיחך שתהיה לך פרנסה. האיש הסכים ברצון רב ועשו שטר שותפות ביניהם כדון. אחר כך אמר הרבי: מכיון שעכשיו החלק השביעי של העסק הוא שלי, הרי אני בורר לי לחלקי את יום השבת. הרווח של יום זה הוא שלי ושל ששת ימי החול שלך. ואני מצווה עליך, אפוא, שתסגור את החנות ביום השבת, שהרי יום זה הוא שלי. ולך לך לשלום ולהצלחה. קיים האיש את הציווי, ומאז היתה ברכה והצלחה במעש.

(סיפורי חסידים)

עבודת השי"ת צריך להיות במעשה ממש ולא במחשבה

ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וגו' (ד, ו). מפרשי" ז"ל: ושמרתם זו משנה, ועשיתם כמשמעו.

הענין הוא דעבודת השי"ת צריכה להיות במעשה ממש, להוציא מן הכח אל הפועל את המחשבה, ולא כמו שאומרים הגוים שדי במחשבה גרידא. וזהו פירוש הכתוב 'ושמרתם זו משנה' כלומר שיע"י לימוד התורה שמביא לידי מעשה כמאמרם ז"ל (קידושין מ. עיי"ש). עיי"ש) 'ועשיתם כמשמעו' תזכו לידי מעשה ממש, 'כי הוא חכמתכם ובינתכם' מחשבה ומעשה הן בבחי' חכמה ובינה (תיקו"ז קי"ב). חכמה מוחא אידי מחשבה מלגאו בינא לבא (שם יז). שהן תרין ריעין דלא מתפרשין (עיי"ן זזה"ק ח"ג ד.ל). לזאת צריך להמחשבה

ווארט

אסור להרהר אחר הצדיק

ועבדתם שם אלהים מעשי ידי אדם עץ ואבן אשר לא יראון ולא ישמעון ולא יאכלו ולא יריחוון ובקשתם משם את ד' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך (ד, ח).

עיקר האמונה שבחכמים ויראי ה' היא אמונה פשוטה, ע"י זה זוכה לתקן נשמתו בשורשו, ולקבל ברכת צדיק ולהיוושע תמיד בכל הענינים. רק שלא יהרהר אחר רבו, אלא יהיה מי שיהיה, ואתה מבטל עצמך והנך עושה כלי לקבל השפע עיי"ו הצינור, ואז אינו מזיק לך אם רבך אינו ראוי לך, כי אתה תקבל שלך. ואל תחשוב שאם הרבי אינו כמלאך אלוקים אשר עם כל חושיו עובד ה', דהיינו בראיה ובשמיעה ובאכילה וריח אז אי אפשר לך לקבל ממנו, זה אינו, אלא העיקר תלוי בהמקבל. ואם תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך, ומצאת, ותוכל להמשיך השפע אפי' מהדומם דהיינו עץ ואבן. (יסוד צדיק - מהרה"צ רבי שלמה מזוועהל)

לעי"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ר' סיון תשע"ד

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

בבית המקדש ממש. (מחזה אברהם)

ונשב בגיא מול בית פעור (ג, כ"ט). שמעתי רמז הפסוק מפה קדוש כבוד אדמו"ר הרב הקדוש ב"ק מו"ה יעקב יצחק, מנוחתו כבוד בק"ק לובלין זצלה"ה. ונשב בגיא, רוצה לומר כשנשב בהכנעה ובשפלות ובנמיכות רוח, כמו גיא שהוא נמוך. מול בית פעור, אז כורתים הבית פעור שהיא הקליפה, עד כאן דברי פה קדוש. (אגרא דכלה)

ונשב בגיא מול בית פעור, ועתה ישראל שמע אל החוקים (ג, כ"ט - ד, א'). [מהרה"ק רבי משה מקוברין זצ"ל] רש"י פירש על ונשב בגיא, "ונצמדתם לעבוים", אף על פי כן ועתה ישראל שמע אל החוקים והכל מחול לך". וכן בזמן הזה, אף על פי שנצמד האדם לרע חס ושלום, אף על פי כן 'ועתה', בזו הרגע שמע אל החוקים, כשאתה תקבל עליך עול מלכות שמים באמת אלהבא, הכל מחול לך. (אמרות טהורות)

רק השמר לך ושמור נפשך מאד (ד, ט'). מרבי ישראל בעל שם, כאשר גופו חולה גם נשמתו נחלשת, ואינו יכול להתפלל כראוי, אף על פי שהוא נקי מעבירות. לכן צריך האדם לשמור בריאות גופו מאוד. (צוואת הריב"ש)

רק השמר לך ושמור נפשך מאוד (ד, ט'). שמעתי מפי מורי ורבי [החזוה מלובלין] נ"י, רק השמר לך, כל אך ורק הוא מיעוט (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ז). רוצה לומר שתמעט במה שנוגע לך ולגופך. ושמור נפשך מאוד, רוצה לומר, דברים הנוגעים לנפשך, בזה תהיה נשמר מאוד. (טהור רעיונים)

השמר לך פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך וגו', יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב (ד, ט"י). רוצה לומר כי אם האדם לומד תורה בלא כוונה, רק דברים אשר ראו עיניו בגמרא או בספרים, יכול להיות נשכח מלוח לבו. רק צריך ללמדו בכוונה זו בהתעוררות יום מתן תורה יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב, אז בודאי לא תשכח. כמו שאמרנו חכמינו ז"ל (ברכות ל"ב, ב') על חסידים הראשונים שהיתה תורתם משתמרת. (תפארת שלמה) **ובקשתם משם את ה' אלקיך מצאת וגו' (ד, כ"ט).** אמר הבעל שם טוב נשמתו בגני מרומים, 'משם' דייקא, במקום שהוא, באיזה מדרגה שיהיה, משם תמצא את ה' אלקיך, ויוכל להתדבק בה'. (מאור עינים)

ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך (ו, ה'). הרה"ק רבי נחום מטשרנוביל זי"ע אמר: דכלי אהבה הוא בלב של האדם, ולכן התורה מזהירה אותנו ואומרת: "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך", כל הכלי של אהבה תתמלאנה באהבת הבורא, וממילא לא ישאר מקום בלב שיכנסו תאוות ואהבות אחרות. (אור הגנוז)

"רק השמר לך ושמור נפשך מאוד". "רק השמר לך" - לעניינים של הגוף די אם תקדיש את הזמן המינימלי הדרוש לשמור עליו, וזה שנאמר "רק" בלשון מיעוט. לעומת זאת, "ושמור נפשך מאוד" - בדברים של שמירת הנפש עליו להשקיע מאוד. (ה"חזוה מלובלין)

"ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך". הקדוש ברוך הוא נתן שטר חוב לישראל "ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת", כלומר אם תבקשהו תמצאהו, אך התנאי לקיום פרעון השטר הוא "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" (היהודי הקדוש)

"והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך". הלב ע"פ רוב סגור הוא ועל כן צריך שיהיו הדברים מונחים על הלב כאבן, וכשאר ייפתח הלב, ברגע המיוחד, יכנסו הדברים לתוכו. ולכן אין להתפעל מזה, אין להרפות מעבודת ה'. ויהיו הדברים מונחים כאבן על הלב מבחוץ, וברגע של התעוררות, יכנסו הדברים ללב פנימה. (ע"פ ר' מקוצק בשם משמואל)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר (ג, כ"ג). תיבת 'לאמר' הוא מיותר. והנראה דהפירוש הפסוק ואתחנן אל ה' בעת ההוא, פירוש שהיה מתחנן תחילה, כדי שיוכל להתפלל אחר כך. לאמר, פירוש הדבר. שהיה צריך לאמר, אלא שקודם לא היה יכול לאמר, כי היה בוש מלפניו יתברך, והיה צריך להתפלל שיוכל להתפלל. (קדושת לוי)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא (ג, כ"ג). ולא אמר באיזה עת, כן נראה לי שקאי על כל עת ועת. יש לומר שלימד אותנו בזה, שלא יאמר האדם עתה אין לי מוח כראוי לתפילה, ולא אתפלל עתה, רק לכשאפנה אתפלל כראוי וכנכון. רק בכל עת ועת תתפלל לפי העת ההוא של עכשיו, יהיה העת איזה עת שיהיה. וזהו שנאמר (דברים ד, כ"ט) "וביקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת". שאמר גם כן סתם 'משם', ולא אמר באיזה מקום וזמן. רק הפירוש משם מכל מקום ומקום שאתה שם, אז תדרוש את ה' אלוקיך ומצאת כי תדרשנו וגו'. (דע קודש)

ההר הטוב הזה והלבנון (ג, כ"ה). ואמרו חז"ל: "ההר הטוב זו ירושלים, והלבנון זה בית המקדש". ולכאורה יפלא הלא היה בריחוק מקום משם, אך אחר כך הראהו ה' יתברך את הארץ כידוע, והיאך אמר 'הזה' כמורה באצבע. אך הכוונה על דרך מה שאמרנו חז"ל (ברכות ל, א) שצריך שיכון אדם בתפילתו כאילו עומד בירושלים ומכוון נגד קדשי הקדשים, כידוע. ומסתמא משה רבנו ע"ה ראש הנביאים כשהיה עומד בתפילה, היה עושה כך. והיינו ההר הטוב הזה, כי היה אז בדבקות כל כך, שהיה סבור שעומד

מעשי צדיקים

מידת הביטחון של הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן זיע"א (יו"ד כ"ב מנחם אב)

זקני הקדוש מבית המדרש, כשהגיע ציוה להביא לחדרו את כוורת הדבש, ושאל אותו כמה הוא דורש? ענה הגוי: סומך אני על אמונתך שלא תרמה אותי, תן לי כמה הוא שווה בעיניך, אמר זקני בעיני זה שווה עשרים רייניש כי כן היה שווה על צד היותר טוב, אבל אין בידי פרוטה לפורטה. בין כך ובין כך באה שכנה אחת וראתה את זקנתי דואגת שאין לה לשלם בעד הדבש, ותשאיל לה העשרים רייניש, ושלמו לגוי ונסע לביתו. זקני הצדיק שב לתורתו ותפלתו לבית המדרש, וזקנתי התחילה לטפל בכוורת, ויהי בפתחה אותו ראתה שמתחת שכבה אחת של דבש יש שוליים של עץ, וחשבו עיניה כי לא יהיה מה למכור, ולא יהיה בידם להשיב העשרים רייניש שלוותה. ותריך ותגד לזקני, ויאמר לה: אם כן נצטרך למכור הבית שלנו ולשלם החוב של עשרים רייניש. בערב בא לביתו והתבונן בכוורת ופתח את השוליים, וראה שתחתיו היו סך גדול מאד של מטבעות של זהב. אז אמר זקני זהו מעשה נסים ואין אני רוצה ליהנות מהם לפני שנדע מקור הכסף. אחרי כמה ימים בא הערל עוד הפעם למכור איזה דבר, ושאלה אותו זקנתי מאיזה מקום לקח את כוורת הדבש שמכר? וסיפר שהיה ביער וראה אילן עבה מאוד ובתוכו חור, וראה שדבורים פרחו סביב החור, מיד קטע את האילן והיה בידו כורת של דבש. וסיים הרה"ק רבי מאיר ואמר: מטבעות הזהב הללו, צברו שרים גדולים בעד זקני הקדוש, וזה שכר מדת הביטחון.

כוחה של תפילה

המסוכנת הזאת, אם כן למה גרוע היהודי הזה מהמלך הגדול, ואם המלך יכול להשיג את העוף ע"י כמה חיילים בשור ודם שישלח, הלא כל שכן וק"ו בן בנו של קל וחומר שאיש ישראל יוכל להשיג את העוף ע"י שישא תפילה למלך מלכי המלכים הקב"ה, שהוא כל יכול, ובוודאי לא יגרע חלקו של היהודי,

ותיכף נכנס הגאון לחדרו והסתגר שם, והתחיל להתפלל לפני השי"ת שישלח רפואה שלימה במהרה ליהודי החולה. ובעודו עומד ומתפלל בחדרו, שומע הוא לפתע קול דפיקה חזקה על גג הבית כאילו נפל שם מטר של אבנים. שלח הגאון תיכף שליח לבדוק מה קרה על הגג, וחזר השליח וסיפר שנפל שם עוף גדול ומשונה מאד שכמותו לא ראה מימיו, ומוטל עתה על הגג. הגאון רבי עקיבא אייגר, בהיותו מוטבטח שהקב"ה שמע לתפילתו ציוה לשליח שיביא את העוף לביתו של החולה, ויצוה לבשלו ולתת לחולה ממרק העוף לאכול, ואת נוצות העוף ציוה עליהם שיגנוזם במקום שמור למשמרת. השליח רץ תיכף לבית החולה ועשו הכל כאשר ציוה הגאון רבי עקיבא אייגר, ונתנו לחולה לשנות ממרק העוף והתחיל להבריא, ומיום ליום הלך והשתנה המצב לטובה עד שהבריא לגמרי והיה כאחד האדם.

אחרי מספר חדשים וכבר נשכח מליבם כל הסיפור, נקלע הרופא הגדול שוב לאותה עיירה ובהזכרו כמה שהיה לפני כמה חדשים, פנה אל בית החולה ברצותו לברר מה עלה בגורלו, אף שהיה בטוח שכבר זמן רב שאינו בין החיים, אולם מה גדלה הפתעתו כאשר ענו לו שהחולה לשעבר חיי וקיים ובריא ו, כבר יצא מהבית היום ותיכף ישוב לביתו. הרופא שנדהם מהתשובה לא האמין למשמע אוזניו עד שראה את החולה חוזר לביתו, וברוב התפעלות שאל אותם לפשר הדבר. כאשר סיפרו לו את סיפור העוף היה קשה לו להאמין להם, עד שנזכרו בציווי של הגרעק"א לגנוז את הנוצות, והלכו והביאו את נוצות העוף והראו לו, והרופא הגדול אישר ברוב התפעלות שאכן זה העוף שעליו סיפר לרב.

באותו מעמד הכריז הרופא הנכרי ואמר: עתה נוכחתי לראות מה גדול כח התפלה של עם ישראל, שהלא המלך הגדול עם כל אשר לו, כמה טרחות ויגיעות היה צריך כדי להשיג את העוף הזה, ולפעמים גם אחרי הטרחות וההשתדלויות גם לא מצליחים להשיג את העוף, ואילו הגאון הגדול בתפילתו תוך זמן קצר הזמין הקב"ה את העוף ללא שום טרחה ויגיעה. ונגרם בזה קידוש השם גדול.

(תולדות הגרע"א זיע"א)

סיפר מרן הקדוש רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א, על זקנו הקדוש רבי מאיר הגדול. זקני רבי מאיר היה איזה זמן רובל, ובשוק הכירו אותו הערלים וקראו לו מאירקו מפאוועדליווי, וכל מה שהיה להם למכור לא מכרו רק על ידו, בידעם בטח שלא ירמה אותם ח"ו. פעם אחת אמר זקני הקדוש אם אני עוסק ברוכלות זה אות כי אין לי ביטחון אמיתי בהשי"ת הזן ומפרנס, ולכן עזב עסק הרוכלות, הלך וישב בבית המדרש ועסק בתורה יומם ולילה, כך נהג זמן מרובה ובביתו לא היה פרוסת לחם בשבילו ובשביל משפחתו, והיה דחקות ל"ע אין לשער. עד שריחמו עליו מן השמים, ופעם אחת בא איזה גוי עם כוורת דבש למכור, והיו כמה סוחרים שרצו לקנותה, אבל הגוי לא הפץ למכור כי אם למאירקו מפאוועדליווי, וחיפש אחריו כל היום בכל השוק ולא מצא אותו, ולעת ערב נסע לביתו בחזרה עם כוורת הדבש. אשתו שאלה אותו למה לא מכר הכוורת? והשיב לה כי אין ברצונו למכור כי אם למאירקו שבטוח לא ירמה אותו, וכל היום לא מצא אותו. אמרה לו אשתו אולי הוא חולה ולכן לא בא לשוק, מחר תסע ישר עד דירתו של מאירקו, שם תמצאנו ושם תמכור לו. וכן עשה, ביום השני נסע לפרעמישלאן ובא לבית א"ז הרה"ק רבי מאיר, אבל לא מצא אותו כי זקני לא היה בביתו, והלכה זקנתי ע"ה תיכף לביהמ"ד לבשר לזקני, שמן השמים הזמינו לו עסק עד לביתו ושיבוא מהרה לביתו, ויקנה ויהיה לחם לפי הטף. ויאמר לה זקני כאשר אך אנמור השיעור שלי אבוא, וחזרה זקנתי ע"ה לביתה והגוי המתין עד שבא

בעיירה אחת בסביבתו של הגה"ק רבי עקיבא אייגר זיע"א, היה שם יהודי אחד אשר ל"ע נפל למשכב וחלה במחלה נדירה ומסוכנת מאד, וכל גדולי הרופאים אליהם פנו בני המשפחה שינסו לרפאות את החולה, כולם כאחת אמרו שאין שום תרופה למחלתו, וכבר דנוהו כעומד למות ח"ו, ומיום ליום נשתנה מצבו לרעה, ובני המשפחה היה בצער ובמיצר גדול באין להם למי לפנות.

באחד הימים עברה שמועה בעיר, שהמלך צריך לשהות בעיירה זו בקרוב, ובין פמליית המלך נמצא תמיד מוכן ומזומן לכל צרה אשר לא תבוא הרופא הגדול שבמדינה, החליטו בני המשפחה שכשיבוא לעיר יפנו אליו תיכף ויבקשוהו שיבקך את החולה המסוכן, אולי יוכל הרופא הגדול למצוא תרופה בשבילו, ואכן כך היה, וכשהרופא נכנס לעיר תיכף פנו אליו בבקשה זאת ולגודל שמחתם הוא נענה להם והלך לבקך את החולה. אמנם אחרי ביקורו נדהמו בני המשפחה לשמוע גם מפיו של הרופא הגדול, שכדברי כל הרופאים אין תרופה למכתו.

אולם הגאון רבי עקיבא אייגר ששהה אז בעיר, לא הסתפק בתשובה זאת של הרופא, ניגש לרופא ואמר לו שיש לו שאלה לשאלו, והאם הרופא מוכן לענות לו בלי להיפגע מהשאלה. ענה הרופא שיכול לשאול אותו ואין הוא מקפיד כלל. שאלו הגאון רבי עקיבא אייגר: אם היה המלך שלו נחלה חלילה באותה מחלה של החולה הזה, האם גם אז היה עונה הרופא שאין תרופה למחלתו?

נדהם הרופא מהשאלה, אך מיד התאוּשש וענה: הנה האמת אומר לך שאכן יש רפואה למחלה הזאת, והוא, שבעומק המדבר, מקום ששם מצויים חיות רעות ומסוכנות לרוב, שם נמצא עוף אחד שאם יתפסו את העוף הזה ויבשלו אותו ויתנו לחולה לאכול את המרק של העוף הזה, תהא לו רפואה למחלה המסוכנת הזאת. אולם הדבר רחוק מהמציאות שיהיה אפשרי להשיג את העוף הזה, ורק המלך שיש לו כל, יוכל לשלוח חיילים עם כלי זין שיהרגו את החיות הרעות שברדך ויביאו את העוף הזה, ולפעמים גם אחרי הטירחא ואחרי שכבר הביאו את העוף, יתכן שטעו והביאו עוף אחר ואז צריכים לחזור על דרכם ולנסות שנית, אכן המלך מסוגל לכך כאשר כולם עומדים לשירותו, אבל איש רגיל מהמוני העם, לא נראה כלל שתהיה לו אפשרות להביא עוף זה, לכן אמרתי שאין תרופה למחלתו.

כששמע רבי עקיבא אייגר תשובה זאת יוצאת מפי הרופא נשא קל וחומר בעצמו, אם הדבר נכון שיש באפשרות למצוא תרופה בעולם למחלה

בפי ישרים

ללכת בדרכי ישרים לפניך

נחמת ישראל הוא נחמת ציון וירושלים

אוי לנו כי חטאנו. מה היה לנו. למה לא זכינו לבניין בית המקדש. כבר 1954 שנים שאנו מתאבלים על חורבן בית המקדש פעמיים, ועדיין אנו לא ראוים לבניין בית המקדש, טאטא עד מתי. עברנו אל עול הגלויות. עברנו גלות בכללות, בכל הדורות שעברו, ובני ישראל החזיקו חזק, רק מהאמונה שהיה להם בך, שתגאל אותם לאחר הצרות והשיעבודים, וגם היום אנו מאמינים בני מאמינים שה' יגאל אותנו גאולת עולמים. יהודים עוברים גלות בפרטות, ואין המקום להרחיב עוד, הרי לב יודע מרת נפשו, כמה דברים שעוברים עליו בעוה"ז. ואין אנו עוד זכאים להיגאל??? - כך יהודי שרואה שעבר עליו עוד צום תשעה באב, ועוד לא נגאלו בני ישראל מעול הגלות, ואומר רבש"ע, אנא, אל תסתר פניך ממנו, קולי אל ה' אזעק קולי אל ה' אתחנן.

השבוע מחוברים שתי שבתות שעליהם מעט נתמקד. שבת ואתחנן - שזה פרשה שכל כולה על עניין התפילה, שמשנה רבינו היה חסר לו עוד תפילה ובני ישראל היו ראוים להיכנס לארץ ישראל. ועוד שנמצאים אנו בתוך שבועה דנחמא, ונקראית שבת זו על שם הפטרתה 'שבת נחמו', ע"כ שאנו קוראים בהפטרת השבוע 'נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם'.

על שבת ואתחנן, הזכרנו קודם שהפרשה מתחילה 'ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר' שמשנה רבינו התפלל תקט"ו תפילות כמניין 'שירה' ואם היה מתפלל עוד תפילה אחת, היו בני ישראל יכולים להיכנס לארץ ישראל. ויש לנו פה את כוח התפילה, שעוד תפילה אחת יכולה להועיל, ואם משה רבינו היה מתפלל תפילה זו בוודאי היו נכנסים לאר"י.

השפתי חכמים כותב שישנם עשרה לשונות של תפילה ואלו הן: שוועה, צעקה, נאקה, רנה, פצור, קריאה, נפול, פלול, פגיעה ותחינה. שואל האור- החיים הקדוש: מדוע משה רבינו בחר דווקא בלשון תחינה - 'ואתחנן אל ה' דווקא? אלא מה, משה רבינו רצה ללמד אותנו מהו סדר התפילה. שאדם יקח הלכה למעשה, לראות את התפילה של משה רבינו וממנו יקח דרך חיים. מתרץ האור החיים: 'ואתחנן אל ה' בעת ההוא' אדם רוצה לדעת איך מתפללים? 'לאמר' אגלה לך את צורת התפילה. מהי צורת התפילה? כותב האור-החיים הקדוש - "עוד נתכוון לדייק ד' תנאים הצריכין לקבלת תפילה, הדבר הראשון - שיתפלל בעני הדופק על הפתח כדרך אומרו (משלי י"ח) תחנונים ידבר רש... הבקשה הראשונה צריכה להיות כמו עני. הלשון של חז"ל במדרש היא - 'אין לאדם כלום אצל בוראו' - הוא לא חייב לך שום דבר. אתה בא אליו כמו עני..."

אנחנו כבר נכנסים לימים הנוראים, כתוב בהלכה, באגרות השונים, יש לאחל אחד לשני כתיבה וחתימה טובה. ממילא כך כתוב, בט"ו באב, כבר מתחילים ימי הרחמים, ולכן כתוב (דברים י', י"ב) "ויעתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך" מתי אנחנו מתחילים לשאול? מה = 45, מתחילים ימי הרחמים. 45 יום לפני ראש השנה זה ט"ו באב. אם ככה, מתחילים את הבקשות. נאמר בסליחות - "בְּדָלִים וּבְרָשִׁים דְּפָקְנוּ דְּלִתִּיד" - אנחנו באים כמו עניים בפתח. הגמרא במסכת בבא-בתרא (י.) דורשת: רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי... לר' אליעזר היה מנהג, קודם כל הוא היה נותן פרוטה לעני, רק אח"כ היה מתפלל. לא לשים בקופת צדקה, אלא ממש לחפש עני ולתת לו. הרה"ק בעל ה"באר משה" מאוזרוב שואל: למה צריך עני? אי אפשר לשים את זה בקופת צדקה של בית הכנסת! ועונה הבאר משה: הוא רצה לסדר לעצמו את ההרגשה, איך צריך לעמוד לפני הקב"ה. כשעני עומד בבית הכנסת ורוצה פרוטה, אם אני רוצה - אני נותן לו, לא רוצה - לא נותן לו. הוא מבקש רחמים ואתה מוציא פרוטה ונותן לו - ריחמת עליו. ר' אליעזר רצה להשריש בעצמו שהוא בא להתפלל לפני הקב"ה, זו הרגשה של עני שבא לבקש שקל מהקב"ה. ירצה - ייתן לך, לא ירצה - לא ייתן לך. הבקשה

ממנו, היא כמו עני שמתחנן - תן לי פרוטה לצדקה... כך צריכה להיות צורת הבקשה.

ובכך מתבאר יפה הכתוב 'ואתחנן' - לשון תחנונים, 'מאוצר מתנות חינם', הוא לא חייב לך כלום! זה היסוד הראשון. זה לא שבן-אדם עומד בתפילת שמונה עשרה ואומר - מגיע לי! ויש לו סידרה של בקשות. אין לו לאדם אצל בוראו כלום! הוא לא חייב לך שום דבר! אתה בא אליו כמו עני שדופק בדלת...

ועוד ששבת זו נקראית 'שבת נחמו' ע"ד הפטרת השבוע 'נחמו נחמו יאמר אלוקיכם' לכאורה למה כפל הלשון 'נחמו נחמו', הרי בפעם א' היינו מבינים שהקב"ה ינחם אותנו? אלא אפשר לכאור ע"ד הכתוב (ישעיה מ"ה, י"ז) "ישראל נושע בה' תשועת עולמים, לא תבושו ולא תכלמו עד עולמי עד", לכאורה גם פה עולה הקושיא, למה אומר 'נושע' ולא 'חמ' כמזכיר שוב 'תשועת' מפרשים המפרשים על המקום (רד"ק, ואברהם בן עזרא, ועוד) 'ישראל נושע בה' בני ישראל כל מה שעבר עליהם בעוה"ז, שלכאורה זה נראה שלעובדי גלילים יותר טוב בעוה"ז, והם מרגישים שיש להם יותר חיים, אז לכן אומר הכתוב 'ישראל נושע' אתה יודע במה הם נושעים יותר מכולם, משום שהם בוטחים 'בה' והם לא עובדים ע"ז חלילה. ובזכות זה נזכה להיושע ב'תשועת עולמים', ולא תבושו ולא תכלמו עד עולמי עד' דהיינו מהמידת ביטחון שיש לכם בה' לא תבושו ולא תכלמו לעולמי עד.

ובכך מתבאר לנו יפה למה אמר הכתוב 'נחמו נחמו', שהקב"ה אמר בהר סיני "אנכי ה' אלוקיך", ובירושלים הוא אומר "נחמו נחמו יאמר אלוקיכם" ש"זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חיתני" (תהילים ק"ט, נ). שיבוא יום ומשיח בן דוד יבוא ויגאלנו, ויאמר לנו מה שעברתם עד היום זה הכל בזכות מידת הביטחון שיש בכם, שדברי התורה, בכל פרטיה ודקדוקיה ומצוותיה, הכל היה בכדי לקיים את מצוות ה', ולעבדו בלב שלם. ובזכות זה 'נחמו יאמר אלוקיכם' שתמיד יהיה ה' עמכם, ולא תעברו עוד צרות קשות ורעות. ורק תמצאו נחמה בירושלים הבנויה לעולמי עד. ותחזינו עיננו בשובך לציון ברחמים.

ומכאן נודה להקב"ה "עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר בראשית, שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה, וגורלו ככל המונם, שהם משתחווים להבל וריק, ואנחנו כורעים ומשתחווים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ, ומושב יקרו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד".

וכאן זה המקום להביא את דברי הרה"ק בעל ה"נתיבות שלום" מסלונים ז"ע שמביא בשם אביו בעל ה"בית אברהם" זי"ע (פרשתן בד"ה 'נחמו נחמו יאמר אלוקיכם') את הסיבה לקריאת פרשת קבלת התורה השבוע בפרשה. וכך כותב ברהיטת לשונו הטהור "אחרי ימי בין המצרים הם שיא החושך, בא שבת נחמו בה קוראים הפרשת של קבלת התורה, להורות לאחר שעברו כזו עת חשכות ונפילה של בין המצרים צריך להתחזק ולהתחדש שוב ולקבל התורה מחדש!" ושפתיים ישקו! וממשיך ומביא ראייה "וכמו שמצינו לאחר חטא העגל שהיתה אז נפילה קשה כזו ושבירת הלוחות, ואח"כ נתפיים הקב"ה עם ישראל ונתן להם התורה מחדש בלוחות שניות" ועיי"ש עוד בהרחבה דיבוריו הקדושים והנעימים.

א"כ מה הקב"ה מבקש ממנו, שנתפלל אליו, ונבקש ממנו, ולא נרפה להתחנן כעני בפתח, שנזכה כהר להיגאל בתשועת עולמים. לך ה' קוינו. לך ה' נייחל. שנחמת ישראל הוא רק שכבר נזכה לנחמת ציון וירושלים, בביאת גואל משיח צידקנו שיבוא ויאלנו במהרה ובימינו אמן ואמן.

עלון זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון
a13215113@gmail.com

הודעה משמחת
ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלון אשרי האישי"
או במספר טלפון ("קהילות"):
073-275-7000, ולחיש קוד 8915
אין נא אכלא בפליגא אלוטא אם פינכא וזיבא אגלא אפנאחא
בכא אלוטא

נודב ע"י החפץ בעילום שמו שליט"א להצלחה בכל הענינים ברו"ג בכח התורה וזכויותיה

לע"נ
מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

נודב לע"נ הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל נלב"ע ה' תמוז תשפ"א ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פינגבובים ה"ו, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ח-540321 ע"ש ישראל בנימין פינגבובים. ניתן לתרום מכספי מעשר.